

NUM. 1406

BARCELONA 15 DE DESembre DE 1905

ANY 27

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

L' ÚLTIMA SORPRESA

—¡Hola!... ¿Un altre de sanch blava?... ¡Sanch vermella, sanch vermella es lo que aquí 's necessita!

Domingo Reedó

CRONICA

CADA vegada que ve gobernador nou se formula la mateixa pregunta: — «Qué pensa, qué s' proposa realisar el nou representant del govern à Barcelona?»

Pera contestar à ella, encare que la resposta no pugui basarse més qu'en mers càlculs de probabilitats, se indagan ab afany els antecedents del favorit, s'inquireixen les seves condicions de caràcter, se rebuscan las seves aficions particulars... y una vegada s'ha construït el castell de cartas, ve la realitat, pega bufada, y de tot lo que s' havia imaginat no'n queda res.

Aixís va succeir ab en González Rothwos. Se deya d' ell que l' carrech se li feya molt pesat, y que à Barcelona volia estarhi molt poch temps; donchs, bé, si no arriba à sobreviure la cayguda de 'n Maura, à n' aquestas horas encare'l rosegariam. Y fins sense mando de cap mena tornaria de molt bon grat si la Compañía de Tabacos de Filipinas s' avingués à donarli la breva de secretari que l' Sr. García Faria, al matar à la seva muller, se va treure de la boca.

En cambi al general Fuentes se li auguravan días llarchs y venturosos. Enviat per Palacio, ell mateix ho digué ben clarament: «Vinch à fer Patria y Monarquía.» Y com aquesta es tasca seria qu' exigeix moltissim temps, d' aquí que digués tothom: —Ja tením gobernador per anys. —Donchs apenas si ha durat cinch mesos. Y la feyna que duya entre mans l' ha deixada en pitjor estat que avants de comensarla.

Per lo tant, no convé anticipar calendaris. Créguinme à mí: els gobernadors, com els melons, ja tax!

* *

Qu' es el duch de Bivona? Un jove y un aristòcrata, nét de un marqués y fill de un comte, y ex-secretari del Congrés y ex-Director general de Comunicacions, es à dir, un home polítich d' aquells que per lley d' herència tenen feta la carrera sense havérsela, com molts altres, de conqueristar à cops de puny... Sent aixís ¿cómo volen fer presagis?

Dirém la gran veritat si afirmém que será lo que resulti. Ja ho anirém veient. No val la pena de que 'ns trenquem la closca.

S' assegura que ha dit que no venia pas à fer política, sinó justicia... Aixó de moment es una frasse, com era també una frasse lo que digué l' general Fuentes al pendre possessió del carrech.

Respecte à la ciutat, ha dit que no la coneixia prou, y s' proposava estudiarla. Aquest es el cas de tots els gobernadors ab Barcelona, com es també l' cas de Barcelona ab tots els gobernadors. Mutuament s' estudian; pero sol succeir, qu' en el terme de aqueix estudi, Barcelona s' adelanta sempre als gobernadors, sens dubte perque li es més fàcil à una ciutat coneixer à un home, que no à un home coneixer à una ciutat... y molt menys à una urb tan complexa com la nostra.

Pera conéixer à una ciutat desde l' primer moment, precisa tenir aquell cop d' ull genial que distingia al general Dulce, qui, en circumstancies per cert ben anormals de rezels y perills, en lloc d' enfrenar y castigar al poltro que l' s' gobernava tenien per indomable, va tréureli l' mós y las riendas, deixantlo en la mes complerta llibertat. Una frasse del general Dulce:

— La millor manera de governar als catalans consisteix en no gobernarlos. — Y no s' limita à professarla, sino à abonarla ab la seva conducta lleal y considerada ab un poble al qual, 45 anys enrera, ja l' tenia per major d' edat, y que com à tal va portarse.

No crech comestre cap impertinencia retrayent avuy aquest report tan honros lo mateix pel general Dulce que per Barcelona. Com à la època à que's contrata, el duch de Bivona encare no havia nascut, li faig avinent, per

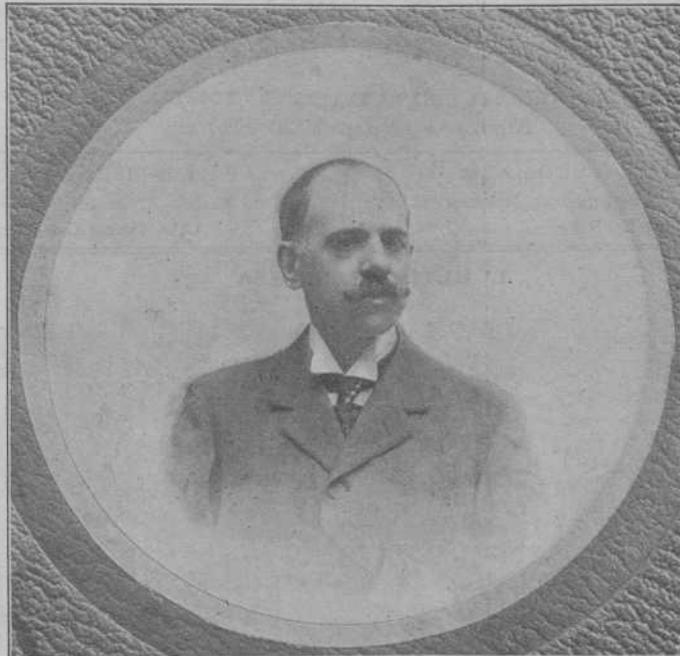
si té per convenient pendre'l en compte y aproveitar-lo, comensant per tréureli al poltro, que no es tan rebet com volen suposar, el mós de la suspensió de las garantías constitucionals. Perque aquí lo que més importa es jugar net y ab llealtat, evitant que desde bon principi s' estableixin mals entesos, que solen portar las més desagradables conseqüències.

* *

Gobernar una província es com tocar un instrument. Per ferho bé s' ha de saber de solfa, conéixer molt l' armonia... y, sobre tot, trobar l' embocadura.

Gobernadors hi ha hagut que pensantse tocar el violí, han tocat el violón. Algú se'n podria citar que passava per guitarrista, y no va manejar altra guitarra que la de donar el timo. L' arpa es el instrument predilecte dels que tenen las ungues llargues; el fagot ho es dels que sustentan ideas clericals. En

EL NOU ARCALDE

DON SALVADOR SAMÁ
Marqués de Mariana

González Rothwos tocava obligats de clarinet en totes les festes majors de Catalunya, y l' seu successor Fuentes que havia comensat ensajant la trompa épica, acabà fent espiguetes ab una trompeta de fira.

Veurem per quin instrument se decideix el Duch de Bivona... y veurem que tal el toca. De totes maneres caldrà ferli present que l' poble barceloní té molt oido... ¡Cuidado, donchs, à desafinar.

No hi ha hagut remey pel Sr. Bosch y Alsina. Aquella copa de Xampany del dinar de la Victoria devia tenir algú vereno extrany, perque resulta qu' ell va apurarla y á Madrid se l's vā posar malament. Be se n' han fet de gestions, á última hora, perque D. Rómulo pogués conservar la vara; pero tot ha resultat inútil: li portaven amenassada y li han saldat els comptes. Fará molt bé'l Sr. Bosch en no tornar á beure may més Xampany marca *Bosch* de Badalona. L' apotegma: *Similia similibus curantur*, aquesta vegada no ha resultat cert. D. Rómulo, com la més incauta de las moscas s' ha ofegat en una copa de Xampany.

Y ja té successor: el tercer Arcalde de R. O. de corrent any de gracia ó de desgracia. Se veu ben bé que aixó dels Arcaldes del rey es gènero de poca duració, que ab prou feynas resisteixen una temporada.

El nom del favorescut va ser per tothom una sorpresa, per lo mateix que no figurava entre la catura de pretendents que bullian y rebullian per alcantar la copdiciada vara. El mateix interessat no crech que vají donar un pas per obtenirla.

Els que coneixen intimament al Marqués de Marianao saben qu' es polítich y no es polítich. Es polítich á Tarragona, y no sols polítich, sino cacich, en pugna eterna ab el Sr. Canyellas; pero per lo que toca á Barcelona, no ho ha sigut may. Home de passions allá, es aquí fret y seré, y s'ha abstingut d' entrar en dansa ab las collas de 'n Comas y en Collasso, de 'n Roig y Bergadá y demés sarauhistas de la comunió liberal. A tots plegats els deixa estar, sense intervenir lo més mínim en els seus tráfechs y combinacions... pero ab una sola y única condició, que no se li ha de ficar ningú en el seu *feudo* tarragoní.

Aquí exerceix principalment de *sportman*. Es un dels propietaris més acaudalats de Barcelona: té fincas en aquesta ciutat, á Madrid, á Paris y á la Habana; magníficas possessions de recreo á Cambrils y á Sant Boy de Llobregat, y disfruta de una renda sanejada, que á un home qualsevol que l' agafés de sorpresa, l' faria caure d' espatlles.

Naturalment, que aixó poch ens ha de importar, perque de lo que té y de lo que li sobra, ni Barcelona ha de demanarn'hi res, ni ell tampoch ha de donarne res á Barcelona. Pero la seva posició brillant el posa en el cas de resistir qualsevol temptació de utilitzar la vara, á manera d' instrument de negocis particulars. Ben tonto fora si ho intentava.

Se assegura qu' es un administrador molt cuidados y vigilant del seu patrimoni... y aquesta ja es una bona qualitat, si ab el mateix zel l' aplica á la gestió dels interessos de la Pubilla. Precisament lo que més falta fa en la Casa Gran es l' ordre y la regularitat. Realizada l' unificació del Dente y á punt

L' INDUMENTARIA DE 'N RUSIÑOL

—¿Qué's posará avuy, don Albert?
—Avuy, qu' és? Dia d' encants? Donchs, la boyna: els altres dies me posaré el gorro frigi.

d' empendres la reforma de la ciutat vella, un arcade ordenat, zelós y moral pot lluirse de veras y deixar un bon recort de la seva gestió administrativa.

Pero precisa que no intenti mai fer á la Casa Gran lo qu' està fent á Tarragona. Res de política. Per altra part ningú més impossibilitat de ferne que un Arcalde de R. O., que desde principi d' any no contarà ab un sol regidor adicte á las sevas idees. Clavar claus per la cabota fora perdre l' temps. En canbi, si sab patentizar que no l' guia altre móvi que l' bé de Barcelona, tots á una, sense distinció de partits ni de tendencias secundaran la seva acció...

Y resultarà que la situació més desembarrassada per un arcalde de bona voluntat, estriba en no tenir companys polítics en el Consistori.

Fora companys, fora compromisos.

P. DEL O.

VICTORIAS

VI

Els ulls de mon amor
son dues esmeragdas,
dos esmeragdas son
color de l' esperança.

Els ulls de mon amor,
els ulls de ma estimada,
espill son de la llum
que á l' Univers aclarà.

Els miro fit á fit
y fit á fit m' esguardan,
responen ab son foch
al foch que mon pit guarda.

Silenciosament
entonan sas miradas
un cant majestuós,
un cant sense paraules.

Es l' himne del amor,
es la cansó sagrada,
es el cantic que ha fos
en una nostras ànimes.

Els ulls de mon amor
son dues esmeragdas,

PASSEJANT

— Mamá, ¿per qué no 'm compras un "belén"?
— Pero, criatura, ¿encare vois més "beléns", després dels que cada dia tenim?

dos esmeragdas son
color de l'esperansa.

J. OLIVA BRIDGMAN

Tranvía humorístich

Diguin la veritat: ¿ahont van vostés, quan tenen ganas de passar un rato divertit? ¿Als autòmatas Narbón? ¿A la sessió del Ajuntament? ¿A la novena de Sant Felip Neri? ¿A qualsevol teatro del Paralelo, d' aquests que despatxan l'art á horas y las pan-torrillas á kilos?

Creguin si ho fan aixís, que no coneixen els seus interessos ni saben ahont tenen la má dreta.

Ara com ara, la diversió més barata, més original y sobre tot més *divertida* de Barcelona es l' ex ferrocarril de Sarriá, elevat desde fa pocas setmanas á la categoria de tranvía elèctrich.

¡Alló, alló sí qu' es broma pura, gatzara continua y recreació honesta y económica!... Me'n rich jo de que l' Gobern suspengui las garantías constitucionals y fins, si vol, el curs del astres. Mentre no suspengui el tranvía elèctrich de Sarriá, ¿qué més podem desitjar els barcelonins de bons sentiments y aficionats á proporcionarnos de tant en tant un rato alegre sense ofendre á Deu, als municipals, ni als homes?...

¡El tranvía elèctrich de Sarriá!... ¿Vostés no l' han

encare tastat aquest divertidíssim medi de transport y locomoció urbana?

Jo sí. L' atzar l' altre dia va obligarme á utilzar el seus serveys y, posada la má sobre el cor, els juro que no se 'm borrará de la memoria el recort d' aquell debut extraordinari.

¡Quantas impressions diversas en deu minuts, y quina manera de descubrir cosas jamay vistas ni somniadas!

¿Vostés tal vegada s' imaginan que perque alló es un tranvía, el seu funcionament ha de ser, paro ensà, paro enllà, com els dels demés tranyias que coneixém?

Donchs s'equivocan de mitj á mitj. El tranvía elèctrich de Sarriá es... ¿cóm ho diré jo?... Es lo que ara vaig á tenir el gust d' explicalshi pera la seva edificació y consegüents efectes.

Figuirinse que's troban vostés al passeig de la Bonanova y que, recordant que'l tranvía elèctrich del carrer de Bal-mes circula ja días há, determinan pèndrel pera venir á Barcelona.

¿Qué fan? Lo que faria qualsevol fill de vehí. Baixan las escalas que posan en comunicació el referit passeig ab l' extrem de la línia, y s' encaminan á la estació.

— ¿El tranvía?... ¿Ahont es el tranvía? —'s preguntan vostés, admirats.

Perque allí no s' hi veuhens senyals de tranvía, ni el belga que lo fundó. Locomotoras mitj reventadas; vagóns de tren, plens fins al sostre de coixins vells; rails arrencats per aquí, travessass podridas per allá, pilots de fanals, munts de xamaneys...

— ¿Y el tranvía?... ¿Ahont es el tranvía?

De prompte senten un soroll extrany, com si una criatura fes saltar una bala de plom á dins d' una xacolatera... Es el timbre del tranvía que en aquell moment arriba.

— ¡Per fi 'l tením aquí!—pensan vostés. Y's disposan á pujarhi.

Pero una má piadosa 'ls detura y 'ls fa obrir els ulls.

— ¿Ja té el bitllet?

— ¿Que no me 'l donarà el cobrador?

— No, senyor. S' ha de comprar avans.

— ¿Ahont els venen?

— A dalt de la estació.—

¡Camas ajudeume escalas amunt!... No fos cas que ara 'l tranvía marxes y tot' aquesta espera resultés inútil.

— ¡Cuytil!... Un bitllet pera l' apeadero Provensa...

— ¿Quánt es?

— Vintiun céntims.

— ¿Vintiun precisament? ¿Per qué no vint?

— Perque 'n val vintiun, veliaquí.

— Ja es raro...—

Pagan, els tornan el cambi ab unas monedas microscòpicas que han d' agafar-se ab pinsas, y 's llen san corrent escalas avall.

S' acomoden en el cotxe, que, dit sigui entre paréntesis, semblan fets de paper de fumar y llaunes velliss de petroli, sona altra cop la bala de plom á dins de la xacolatera, y ja estan en marxa.

¡Ah!... ¡Allí, allí s' aprén de saltar y de fer tamborellas, sense moure's del assentol! Ni la més desballista de las tartanas que van al Hospital es tan pròdiga en bots y sotrachs com els cotxes de remolch d' aquest original tranvía.

Apenas han tingut temps de referse del susto inaugural, senten que l' cobrador els toca.

—Ja he pagat.

—Ja ho sé.

—¿Donchs qué vol?

—El bitllet: haig de foradarlo.

Y en efecte, els el forada, ab la mateixa formalitat que si alló fos el sud-express ó el correu de València.

Ja son al apeadero. El convoy s' atura. Van per baixar, y's troben ab que l' estrep del cotxe es més baix que l' nivell del andén.

Sigui com sigui, posan vostés els peus en terra y, naturalment, tractan d' anàrsen.

—[Alto!—els torna á dir un altre home.

—¿Qué passa ara?

—El bitllet: me l' ha de entregar.

—¿Formalment?

—Tan formalment que si no me l' vol donar no pot sortir de aquí!

Butxaqueja que butxaquejarás, troban el bitllet, l' entregan al guarda de la via, y [per fi están lliures de la jurisdicció del tramvia elèctric y de las dia-bòlicas combinacions del seus gerents!...

Tot això [per vintiun céntims!

PRESSUPOST MUNICIPAL

—Si: moltes milles pessetas, moltes milions, molts números sobre 'i paper; pero després, sempre resulta lo mateix: els diners se gastan y 's projectes... en projecte's quedan.

Vostés que ho han corregut tot, siguin franchs: ¿han vist may en lloc una diversió més original, més graciosa, ni més barateta que aquesta?

A. MARCH

REMEMORANSA

—Te 'n recordas, amor, d' aquella nit tan pura y cristallina creuhant la lluna plena l' infinit? Suposo que com jo 'l portas escrit imborrable en el cor, hermosa ninfa.

Els creya ben creguts los juraments ans de la nit ditzosa que 'ns depareix 'l gran goig d' uns quants moments per dirla, un cad' un, dos pensaments: jo que m' neguitós, tú vergonyosa.

La lluna, al cap de dirla, somrigüe; i vesllums de fantasia!

Ton carme despintat color prengué;

mon cor mitjà arborat, s' encengué bé

y una prova d' amor cego exigia.

—Tenim un testimoni —m' vares dir:

un núvol que passava

de sorte 'l gran satélit va cubrir

y 't vareig fé un petó que no 's sentí

pro que l' eco després el retorna.

L' eco d' aquell petó 'm' va fer molt

vaig temer que la Lluna [mal:

no xerrés per la amplada sideral

que dos enamorats d' amor ideal</p

"BELLO SEXO,"

—Deu donar gust això de poguer ser "bonita" quan se vulgui...
—Naturalment que si; però nosaltres... nosaltres no ho necessitem.

—Aixís resultà del scrutini...

—Pero—repetí en Puig, acostantse á don Llorens ab el seu ayre de misteri, capás d' esglayar á un cabó de carabiners,—no olvidí que si va tenirlos... m' ho deu á mí, ¿ho sent?.. ¡A mil—

En resumidas quèntas, que tant va marejar el barber al victoriós concejal ab la seva enfadosa persistència, que una tarda don Llorens se sentí invitat per un cert impuls de rebeldia, y quadràntseli de prompte, li va dir:

—¿Ja n' està ben segur de que la xifra de la meva votació la dech á vosté?

COMENTARI

—Jo 'm pensava que aquest argenter plegava perque havia acabat els turróns... Sembia qu' encare n' hi quedan.

—Indubtablement.

—Es que aquestas coses molt més fàcil es dirlas que probarlas.

—¡Cóm!.. ¿Duptarà vosté de la serietat de les meves declaracions?

—Duptar justament, né; pero... ¿no tindria vosté algú medi de portar el convenciment al meu ànim?

—Ja ho crech que 'l tinchi! Una prova plena, segura, irrecusabile. Pero no vull exhibirla aixís com aixís. ¿Vosté desitjaría véurela? Donchs, pagui.

—Digui... ¿Qué exigeix de mi?

—Un café, res més que un café. Vosté me 'l pagará, y apurant l' últim glop, veurà la seva curiositat satisfeta.

—¿Y vosté m' demostrarà que si jo he tingut mil vots...

—M' ho deu única y exclusivament á mí.

—¡Aném!

Y's ficaren en el primer café que va presentar-se'l pas.

En Puig, sibarita inteligent, paladejà ab tota calma la tassa de moka que al davant seu fumejava. Don Llorens, né; apenas el probá. ¿Cóm havia de trobar ell gust en el café, preocupat ab las revelacions que 'l barber li prometia?

—Ja ha acabat?—va dirli al véureli la tassa buyda.

—Sembia que sí.

—Expliquis, donchs. ¿Cóm va ser aixó de que si jo vaig tenir mil vots ho vaig deure á vosté?

—Molt senzillament. Va ser aixís... perque jo vaig votarlo. ¿Hauria vosté tingut mil vots si jo no li hagués donat el meu? No, senyor, n' hauria tingut noucents noranta nou.—

LA SOMBRA DE DON MANUEL

—¡Recristina!... ¿Cent mil duros pel trist címbori, quan á mi tota la fatxada no mes me va costar el doble?... Sosito que 'ls meus hereus s' han allargat una mica massa.

Don Llorens va quedarse convensut... y sense fer la més petita objecció pagà el café.

MATÍAS BONAFÉ

IDILI

No ploris, àngel meu; tanca en ta gola
el plor que 't guayta als ulls; obra tots brassos,
y acut gojosa à rebre las carícias
d' aquell que t' idolatra ab tota l' ànima.
¡Tá plorar davant meu... es impossible!
Tan greu es ton pesar que no 't recordas
que tens al teu costat qui sòls espera
que demanis sa vida, per donàrtela!...
Qui sufreix al mirar com per ton rostre
las llàgrimas rellyiscan... ¡blancas perllas
que naixen en ton cor, mar de dolcesa!
Aixeca ton esguard, fit à fit mifram,
adorni 'l bell somrís ta hermosa boca;
pronúncihi un sol mot tots rosats llabis;
donguin vida à mon cor dolsas paraules
que com balsam penetran en sos fibras,
y, així, abdós, l' un à l' altre contemplantlos.
borratxos de gosar, movent la enveja
fins al Sol que iluminí nostre idili,
juntarérem nostres ànimes per sempre... .

Y quan sigui mes forta la cadena
que 'ns uneixi à tots dos... Vindrà ton pare
y hauré de numerarme tots els ossos
puig me 'ls desjuntarà d' un cop d' estaca.

SAMUEL GRAN È IRUETA

LLIBRES

ELEGÍAS POR E. MARQUINA.—Ja fà alguns días
que ha vist la llum aquest llibre de versos. Els

llegirem de una tirada y aplassarem el formarne judici
fins à relligirlos... y à petitas dossis. Sols així es possible
paladejar les obres dels verdaders poetas.

En Marquina ho es, y dels de cap de brot. Té inspiració, qu' es lo primer que hi ha que tenir y posseix además l' art incomparable d' exteriorizar sus impresions en una forma molt personal, en la qual se fonen la visió objectiva de las imatges y la música cadenciosa de l' expressió. Y no es may académich, ans al contrari, en molts cassos se diria que desdenya à dretas las reglas y preceptes de la retòrica, prenenentse llibertats en el ritme y en la métrica, que à més de un purista li donaràn esgarrifansas.

Pero àquè importa si à despit de aqueixas llibertats la bellesa palpita en sos versos ab poderosa intensitat?

El mateix títul del llibre pugna ab la definició retòrica

DEVOTS DE BACO

—Noy, el canvi de governador ha sigut una ganga per nosaltres: ens han tret las "fonts" y 'ns han portat el "ví bò".

del gènere *Elegies*, si s'entén per tals els cants adolorits, que les més de les vegades semblan fets ab motlló y resultan ploraners y buyts de sentiment. En Marquins ho entén de manera distinta. Sas *Elegies* son las fruïcions y penas de un amor correspost, que s'espandeix y's disolt en la naturalesa entera. Se 'ns ofereix com un enamorat devot, fervorós y panteista... y sobre tot com un poeta de imaginació poderosa y de sentiment fondo. A las evocacions del seu estre, brollan els seus cants... uns cants qu'enamoran per la gamma infinita de una passió, com l'amor, que admes tants y tanta matiso, y pel vol lírich dels versos ab que l'canta. Algunes composicions tenen un sabor popular molt accentuat, altres están impregnadas de accents que vagament recordan la manerà d'elaborar dels antichs mestres de la bona poesia de Castella exempta de les infladas ufanias procedents de la literatura italiana. No's pot dir que siguin reminiscencies, sino un cert ayre de família que resulta una agradable sorpresa y una verdadera revelació.

Tal es, sintetizada lleugerament, à causa de l'escassé d'espai que 'ns traba, la impresió que 'ns ha produhit un apelch de versos, dignes en tots conceptes de ser estimats com la brillant florrecencia de un verdader poeta, en plena sahó de inspiració y de bon gust. Pocas ne produheix d'obras com aquesta la literatura castellana contemporànea. Y per això es més de applaudir, quan ne surt alguna que sembli desafiar la vulgaritat y la prosaica decadencia dels nostres temps.

LLIBRE DE LES BESTIES DE RAMON LLULL.—Forma part aquesta obra de la *Biblioteca Popular de L'Avenç*. El gran mallorquí, resulta en ella, un sabi amabilissim y exuberant de amenitat. La faula que desenrotilla, al pintar el regne dels animals, ab totas sus intrigas, els curiosos exemplars ab que la realsa y sobre tot las enseñanzas que 'n deduheix, se pot dir que son cosas eternas, perque fins sembla que tinguin plena aplicació als temps actuals.

La publicació del *Llibre de les besties*, en edició popular y econòmica, aferma la conveniència de anar estampant en la mateixa forma, las obras clàssiques de la vella literatura de la terra.—El *glosari* que figura al final, al facilitar la perfecta comprensió de la lectura, contribueix à extender els coneixements filològics relatius al idioma català.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

La jornada de ocho horas.—Folleto editado por el periódico *El Trabajo de Sabadell*.—Traducción de Lorenzo Pahissa.

.. Demanda entablada ante el Tribunal eclesiástico de Valencia por la Asociación del Magisterio privado, contra Institutos y Congregaciones que explotan la enseñanza.—Letrado-licenciado: D. Ricardo Samper Ibáñez.—Procurador: D. Gaspar Liste Seldrán.

.. *El Morenet*, drama en tres actes de Felip Cortiella, estrenat el 6 del actual en la vetllada *Avenir*, celebrada en el Teatro Apolo.

RATA SABIA

LICEO

La reprise del *Faust* de Gounod, ab decorat casi nou, y ab l'aditament de *La nit de Valpurgis*, no's pot dir que haja sigut una resurrecció, perque a la bona voluntat de l'empresa y al acert dels pintors escenògrafs senyors Vilomara, Junyent y Chía y del dibuxant dels figurins Sr. Soler, no van saberhi correspondre dignament la majoria dels artistas.

La Labia es una tiple dramática, poch flexible per encarnar la Margarida Gounodiana. A la de 'n Boito ja la tracta més bé.

El tenor Perea, jove debutant, que no careix de condi-

cions, se presentá algú tant cohibit. Necessita acostumarse al públich, y treure més ànima pera dominarlo.

El baix Fournets, també debutant, té pel contrari'l domini de l'escena; pero las condicions vocals mal avessades, alguna volta li fan traició. Mirin que no ferse applaudir ni en la serenata, no s'havia vist mai!

El barítono Nani (Valenti) fou l'artista qu'estigué més segur y feu més abundoses ullitxes de picaments de mans.

De totes maneras l'empresa conta ab tots els elements escenogràfics pera posar dignament un'obra, que 's feu popular quaranta anys enrera y que avuy encare no ha envejat.

De las decoracions sigueren extraordinariamente celebades *La plassa de 'n Vilomara* y la de la *Nit de Valpurgis* de 'n Junyent, que ha donat una nova mostra de garbo y frescura. En el ball se feu applaudir ab justicia la hermosa senyoreta Scardovi.

La Tosca, obra d'escàs valor musical, va fent el seu camí, gràcies á las condicions especials de alguns artistas. Pochs se'n trobarán que pel cas serveixin tant com la eminent Emma Carelli y l'aventatjat Sanmarco. Ells se'n emportan cada nit al públich ab la seva interpretació apassionada, fervorosa. Al realzar l'òpera de 'n Puccini se poden ben alabar de fer passar per bona una moneda falsa... y encare més: de ferla admetre ab premi.

Aquest any, hem anyorat, fins á cert punt, al tenor Bassi, qu'en la temporada anterior complejà el terceto. Y es perque interpretava la part de Caravadosi de una manera superior, lo qual no vol dir ni molt menos que'l tenor debutant, Sr. Zeni, no ho fassa bé... y la prova que se'n surt com un home es l'aplauso que va conquistarse en la romansa del acte primer y en el duo del últim. Perro, de Bassi, fins ara no més n'hi ha hagut un.

L'òpera ben ensajada, y esmeradament dirigida pel mestre Mascheroni, qual batuta, quan vol fer bé á una partitura, sab transformarse en una agulla fina de brodar.

ROMEA

Desde l'estreno de *Las Garsas*, quina obra continua rendint bonas entradas, no hi ha hagut cap novetat de verdadera importància.

Un cop d'estat de 'n J. Pous Pagés es una comediateta entretinguda de tochs caricaturescos y airosoament dialogada. Els tipos, ben exposats, se sostenen sempre en una tragi-cómica situació que acaba ab un desenllaç inesperat, sobri y ab els seus punts de moraleja.

Llàstima que l'assumpto hagi sigut ja tan tractat, ensa y enllá de *La Bisbetica domata*.

Dilluns passat tingué loch l'estreno de *El compte de la modista*, obra que no vam poder saber qui l'ha parida per motius de delicadesa (vulgo coba).

La comediateta de referència, escrita expressament per las vetllas blanques, va resultar una carrinlonada á l'alatura dels dilluns de D. Teodoro.

El públich, com es natural, no va trobar el *compte* en *El compte de la modista* y del mateix modo que l'autor no va donar el nom, els espectadors en justa correspondència no varen demanar-lo... sens dupte perque no 's interessava el saberlo.

TÍVOLI.—CIRCO EQÜESTRE

Artistas nous y de gran talla: els elefants de Miss Os ford's.

Jo 'ls asseguro qu'estan mes ben ensinestrats que moltes personas que passan per civilizadas, y que per tot arreu ahont vagin se guanyaran l'aufala y hasta 'ls llouquets, que be se 'ls mereixen per la perfecció ab qu'excutan un sens fi d'exercicis, com aritmètics, bombers, músichs y bailarins.

Deixeblestans aprofitats fan honor á la seva simpàtica professora. ¿Qu' es lo que no fá per una dona encare que sigui á uns elefants?

NOVETATS

La pessa *El caballo de batalla*, lletra de López Marin y música de Arnedo, es bastant lleuera, no passant de la categoria de una de aquellas revistas qu'escriuen els autors quan no tenen res mes que fer, pera las empresas que no tenen res mes per posar.

En la música sobreseuen uns *couplets* y una *jota*.

NOTA PARISENCA

—¿En qué m' ho has coneugut que soch espanyol?

—En que gastes mes labia que diners.

MATERIAS POLICIASCAS

—Adónde va V., mestressa, con esos polissóns?
—A llenarlos. Com que diu que 'ls polissóns veils ja no serveixen...

Entre 'ls intérpretes se distingeixen la Soler y la Violetti y 'ls Srs. Pinedo, Asencio y París.

Aconteixement musical en porta: dos concerts á càrrec del violinista Paul Kochanski, á qui anuncian com una celebritat.

Després de sentirlo 's sabré si 'ls anuncis tenen rahó.

GRANVÍA

No mereixan en veritat *Las Granadinas* el zel que la empresa va mostrar pera vestirlas y presentarlas decorosament al públich.

PLATICAS DE FAMILIA

—Qué ho fa que cada dia t' has de quedar? Deus ser molt burro.
—¿Jo? El mestre n' es, que sempre té la poca solta de preguntarme lo que no sé.

Obra sense moll, traballosament concebuda y mansament desarrollada, no es extrany que *el respectable* en la nit del estreno la sentís com qui sent ploure, ni que al final no fes cap instancia per averiguar el nom dels autors.

Nosaltres els sabérem perque el cartell els duya; pero, incapassos de rebelarnos en aquest cas contra el fallo del públich,... tampoch *els volcén saber*.

APOLO

El Morenet, estrenat darrerament, es un drama bastant desigual y de un naturalisme excessivament crú en el llenguatge; sembla que 'ls procediments escènics haurien de corresponder en ell als de la escola verista de que forman part algunes produccions dels teatros alemany y italià; no obstant, la obra del Sr. Cortiella cau sovint en els efectismes y en las falsas conveniencias de la època pitarrasca.

La lectura de una carta, base, sosteniment y tésis del drama, ompla bona part del segon acte, y desde aquí decau visiblement l' interès... per falta de material.

Ab tot, en *El Morenet* s' hi veu una bona intenció per part del autor, que 'ns demostra ser un gran observador. Alguns dels personatges estan dibuixats de mà mestra, y en el dialech casi no hi ha res que cremar, fora de algunes paraules groixudas... que demanan un sinònim decent à corre-cuya.

Els artistas varen posarhi el cap y el coll.

LA WAGNERIANA

En pochs dfas ha donat dos vetllades molt interessants.

En la primera, foren executadas las tres obras vocals de Schubert tituladas: *Cant del esperit damunt de las ayguas*, lletra de Goethe; *Nocturn en el bosch*, lletra de Seidel y *Cant de la victoria de Miriam*, lletra de Grillparzer.

Son tres pessas mestras, en las quals la música y la lletra apareixen divinament fosas, y tingueren una execució esmeradíssima per part del *Orfeó Barcelonès* dirigit per D. Pere Serra.

En la segona vetllada, la pianista Carme Aznar y la violinista Eva Wiederkehr posaren de relleu un art excepcional en l' execució de un programa tan selecte com variat, en el qual hi figuraven pessas de Händel, Beethoven, Mozart, Schumann, Chopin, Rubinstein, Paderewski y Kés.

El públich que omplí 'l saló aplaudí ab gran entusiasme á las dos concertistas.

N. N. N.

SALUTACIÓ

¿El nou Gobernador, duch de Bivona ha pres ja possessió de su ancha silla? Benvingut siga el duch á Barcelona si es per tranquilitat de la Pubilla.

A jutjar per la seva anomenada té vuecencia una talla pistonuda. Ja se 'ns gira una feyna ben pesada si l' hem d' anomenar de correguda!

Perque no s' aprén pas ab quatre dfas aixó de pronunciar aquests enredos de ducats y comptats y marquessas de Chaconas, Xiquenes y Toledos.

Pero com que aquí el nom no fa la cosa esperém rezelosos que al darrera d' aquests títuls llampants que vosté 's posa hi haurà un cor franch y un ànima sincera.

Tenim entés qu' es home tot finura, caballer de modals y cortesías... Ho celebrém molt més del que 's figura. Ja tindrà á qui imitar la policia!

També fan corre en *llor* de Sa Excelència que té un geni dolent... Cal que s' esmeni, perque aquí li pot fer lá competència en Pujulà y Vallès! quin altre *Geni!*

Es clar que Barcelona avuy imposa, prò... es só de picarols. No 's dongui pena: aixó no es cap Irlanda, això es Canprosa; es Canprosa y res més, senyor Xiquena.

Com veura, ben mirat, som unes malves:

AL CASINO DE LA SON

EN NEBOT: -Desperteuvi... En Moret m' ha enviat un "parte". Això vol dir que aviat m' enviarà... un' altra cosa.
UN SOCI (mítj adormit): -¿Qué?... ¿Expressióne?

molt cridá, molt cridá y poca energia.
No hi ha aquí més matóns que 'ls de Pedralves;
ni altra fals que la *fals...a autonomia*.

L' han enganyat al dirli, exagerantho,
qu' aixó es una Babel ab grans defectes;
aquí casi parlém ja l' *Esperanto*,
el més universal dels dialectes.

Aquí 'ns enteném bé ab el que governa,
y vosté vencerá si s' ho proposa;
si administra justicia de la eterna,
si fa, avants que política, altra cosa;
si persegueix el joch sens perjudici
de reventá els salóns aristocràtichs;
si arremet de valent contra el vici;
si combat *apachismes* autocràtichs;

y sobre tot si no fa grans bocadas
de «vuestro hermano» com aquell pavero
Sanz Escartín que omplí de garrotadas
«la honrosa blusa del honrado obrero».

Per fi, si ne encén odis en cap lluyta
ne tindrà per molt temps d' aquesta poma;
y si s' vol fer ben veure á corre-cuya
comensi ara mateix á fé un punt d' home:

Tením la Suspensió de garantías;
donchs, si 'ns la fa aixecar ioh, gran Bivona!
vuuecinya's guanyará las simpatias
de tots els habitants de Barcelona.

Si comensa fent fets (no llençant frasses)
don Tristán de Chacona y de Toledo,
després de conquistá á totas las classes,

LO DE CADA ANY

- Si volen bitllets, senyors,
no entrin á las "loterias";

si volen bitllets, senyors,
vajin als revenedors.

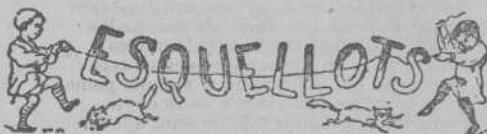
TRABALL INUTIL

serà al ff el noi mimat de *can Wifredo*.

Y sent solter com es, jove, ab fortuna...
i qui sab, potsé ab el temps ens vindrán ganas
de oferirli la filla gran d' alguna
de las nostres masias catalanas!

FRA NOI

Barcelona's va aristocratisant.
O sinó fixinse en que tenim per governador un
Duch; per arcalde un Marqués, y per rector de la
Universitat un Baró.

Y de comptes n'hi ha més que un foch no'n cremaria.

—Preguntan ahont se troban?

A la Casa Gran. ¡No n'hi ha pochs allí de *comptes*
vells, de *comptes* que no's pagan, y de regidors que
ja fa temps que han perdut els *comptes*!

Als dos días de ser aquí el Duch de Bivona va celebrar una llarga conferència ab el Director del *Avi Brusi*, que suposo qu' es D. Teodoro Baró.

Encare que no s'ha traslluhit el tema de la conversa, personas que tenen motius pera saber lo que passa en el govern civil, ens asseguran que D. Tristán va satisfyer amplement un desitj que tenia desde que va posar els peus á Barcelona. Y era que D. Teodoro li contés per pessas menudas l' argument de la seva aplaudida comèdia: *El joch dels disbarats*.

* * *

Dona verosímilitud á n'aquesta versió, la impossibilitat absoluta de que la entrevista pogués tenir caràcter polítich.

Tothom sab, y el Duch de Bivona no ho pot ignorar, qu'en matèries políticas ja fa molt temps que l'*Avi Brusi* ha perdut la carta de navegar.

Síntomas del temps.

El propietari del *Teatro de la Princesa* de Madrid, va prohibir qu'en la seva finca s'hi representés el drama *Electra*, d'en Pérez Galdós.

Seguint per aquesta vía, prompte els que no fassin

—Déixal, déixal, no't molestis: ja no li serveix de res
la "niveolina". Municipalament, es mort.

professió de fé clerical, se trobarán sense casa en que allotjarse.

Únicament á Espanya es possible el *boycottage* de la tartuferia.

* *

Contra aquest moviment odiós y denigrant s'imposa que s'formuli una protesta formidable.

Per això aplaudim la idea de rendir un tribut de admiració á n'en Jacinto Benavente, autor de *Los malhechores del bien*; tribut que no s'hauria de concretar á Madrid, sinó ademés exténdre's á tot' Espanya, ja que per tot' Espanya's deixa sentir la infeció clerical.

En aquestas iluytas nobles y no en estérils rivalitats regionals hauríen d' emplear las sevas energías tots els homes de conciencia lliure, amants del progrés y'l decoro de la nació.

Un dels primers actes del nou governador ha sigut arrancar al pobre Jordi de las mans que feya temps venian estirantli las orellas.

La persecució contra'l joch aquesta vegada sembla que ha sigut radical y completa, extenentse des de les ruletas mecàniques-automàtiques instal·lades en alguns sitis públichs, fins á las taules verdades de alguns círculs aristocràtics.

Tot això està molt bé... Pero, per realisarho, no hi ha necessitat de que continuin suspesas las garantías constitucionals.

Necrologia.

Ha mort á Madrid D. Joseph Tomás y Salvany, diputat constituent en 1869, y en l'actualitat senador per la província de Tarragona. Sigué un dels amics més íntims de D. Emili Castelar. El dia 28 de setembre de 1868, vivint en el carrer del Duch de la Victoria, tingué reunida á casa seva la Junta revolucionaria, mentres l'autoritat militar ocupava la plassa

de Sant Jaume. Allà fou concertat el programa de la Junta, que l' endemà de bon matí, aparesqué inscrit en un fanal en la balconada de la Casa Gran.

Doném el pésam á sa familia, y en especial á son germà, amich nostre de tota la vida, el distingit literat D. Joan Tomás y Salvany.

* *

D. Emili Martignole, amo del Colmado del carrer d' Escudellers, era lo que se'n diu un home *charmant*, per la seva amabilitat y l' seu bon cor. Francés de naixement, fou sempre un membre distingit d' aquella colonia, desempenyant càrrechs de importància en las corporacions de instrucció y beneficencia. Y estimava á Espanya tant com á la mateixa Fransa. Tenia'l cor prou gran, pero trobarhi cabuda dugas patrias.

* *

El baró de Viver, ex-president de la Diputació Provincial, morí repentinament, quan el ministre de la Gobernació s' disposava á otorgarli la vara de alcalde de Barcelona.

Si hagués pogut tenir conciencia de lo que li esperava á la Casa Gran, hauria dit al morir:—Menos mals-de-cap.

El nostre benvolgut amich y estimat col·laborador artístich D. Joseph Robert acaba d' exposar al públich onze dibuixos de la seva última fornada. Producte, la majoria d' ells, d' estudis fets durant sa darrera estada á París, forman la colecció interessants escenes y tipos *boulevardiers* plens de caràcter y vida.

Tots els treballs exposats portan el sello personalissim del autor, qui en aquesta ocasió demostra haber donat un gran pas en lo que toca al encaixament de las figures y á la observació del natural.

Els onze dibuixos, dels quals ne té ja bona part de

DON EUSSEBI AL CONGRES

—Sí, senyors; jo soch aixis. La "Perdiu" m' ha ofes moltes vegadas, pero no obstant, jo defenso á la "Perdiu"...

encomenats, están exposats en el Saló Fábregas, existent en el número 7 de la Ronda de Sant Pere.

No passo una vegada pel carrer de Pelayo, sense contemplar ab pena l' tranvía elèctrich que ha vindut á sustituir al ferro-carril de Sarriá.

Allà darrera de la paret s' están els cotxes parats, sense que hi puji ningú. Per anar á Sarriá, el públich prén ab preferència l's de la Companyia General que se sitúan en la plassa de Catalunya.

Y es qu' en materia de tranvias el públich es partidari acerriom de la llibertat d' accés y de descens. La Companyia s' empenya en conservar la valla, y tart ó d' hora haurá de comprender que aquella valla estableix una separació radical, un divorci complert entre ella y el públich.

Lo que sembla mentida es qu' encare no se 'n hagi adonat.

Al anarse'n de Barcelona l' general Fuentes, eran molt pocas las persones que acudiren á despedirlo.

Sota l' tinglado de l' estació semblava revolotejar l' ànima de n' Becquer, barbotejant ab amargura son famós vers:

—Dios mio, ¡qué solos se quedan los muertos!

Deya l' altre dia un telegrama de Madrid:

«Ha llegado el Sr. Rusiñol.»

El Sr. Rusiñol que ha arribat á Madrid es en Santiago, l' artista-escritor.

En quant al altre, no s' ha mogut de aquí. D. Albert, el President de la Lliga regionalista, de un quant temps á n' aquesta part no va enlooch.

Es una idea impregnada de ternura la que ha tingut y ha exposat al públich la secció de Biblioteca del Ateneo encyclopédich popular.

RUMORS

—Diu que tenim suspensió per dies.
—Ho sento peis galls dindis, que, pobrets, deurán balzar més cohibits...

Se tracta de mitigar las amarguras del aislamiento que vienen sufriendo los reclusos de la Presó celular, proporcionándoles la mayor cantidad posible de periódicos. Hi ha molts lectores que después d'enterarse'n, els llenan ó abandonan. ¿Per qué no destinálos als pobres presos?

Al carrer del Carme, 64, pis segón, ahont está instalat l' *Atenco*, s' agrairà aquesta mena de donatius. Crech que valdría la pena d'establir bussons pera recullirne en alguns sitis públics y cèntrics de la ciutat.

Als que passan tantas horas del dia privats de tota comunicació, els ha de servir de consol enterarse de lo que succeeix en el mon. Y ademés cada periòdic que se 'ls regali, es una expressió de carinyo vinguda de un amich desconegut.

La Societat artística-literaria té actualment instalada en el *Saló Parés* una magnífica colecció de quadros. No deixin pas de anarla á veure.

El mestre Urgell s' hi ha presentat ab una porció de paisatges de aquells que tant fan sentir ab la seva poètica melancòlia, y ab algunes notas al clar-obscur molt sevas y molt originals.

Son fill Ricart embesteix briosalement el género de figures, resolent problemes de color y mostrantse cada vegada més feliç en la visió y més ferm en la factura.

En Brull y en Tamburini exposan quadrets exquisits de una finura extraordinaria.

En Galwey aquells paisatges tofuts, anegats en ayre atmosfèrich, dels quals ell sol ne posseeix el secret. Y en Tolosa paisatges també de verdader mérit, tant per la bona elecció del assumpto, com per sa acertada interpretació.

Completan l' exhibició en Soler de las Casas, ab una fantasia de les sevas y en Casas de Valls ab un ben entonat interior d'ermita.

La Artística-literaria es una societat que va establir-se mitj en broma; pero que traballa molt en serio.

Al director d' escena del *Liceo*.

El segón quadro de l' òpera *Faust* me va produhir una desilusió. Entre la massa de coristas y bailarines

LA CESSANTIA DE 'N "MEMENTO"

nas vaig trobarhi á faltar un personatje important: sí, senyor, un personatje. ¿Sab qui? L' Os.

Vosté m' dirá sens dupte:—¿A qué contractar un comparsa pera fer l' Os en l' escenari, haventhi tants joves de la *ayga-lifa*, que durant els intermedis el fan de franch en la platea?

Si m' respón aixó, li contestaré:—Està bé, deixemho corre y no 'n parlém més.

Entre 'ls candidats á l' arcadia 's citava 'l mateix Sr. Bosch y Alsina, al Sr. Puig y Saladrigas... y al Sr. Bosch y Puig.

El qual podia dir:—Jo sol valch per-dos: per un com a *Bosch* y per un' altre com a *Puig*.

Donchs, ja veuen lo que son las cosas: á pesar de valer tant s' ha quedat á las capsas.

A la *Lliga regionalista* s' ha celebrat una reunió pera tractar de la pròxima Exposició universal de Barcelona.

¿Qué vol dir de la *pròxima*?

¿Qué per ventura no hi estém ara en plena *expo-sició*?

Xascarrillo de postres:

La nuvia:—Jo sempre he sentit á dir que l' amor es cego.

El nuvi:—Sí, filla meva, cego es l' amor; pero l' matrimoni exerceix de oculista: el matrimoni *li fa obri 'ls ulls*.

En una tertulia se fan experiencias d' hipnotisme.

El magnetizador designa á un jove qu' es el que ha de servirli per efectuar els experiments.

Quan el té al peu de la taula, y després de ferlo seure á una cadira, diu:

—Senyors: ara vaig á ferli perdre la memoria.

Una senyoreta, tota alterada, s' aixeca y exclama:

—No... no... de cap manera: no ho fassi, que m' ha donat paraula de casament.

L' Enrich es un home desgraciat en materia conugal. Casat dos vegadas, la seva primera muller se li va morir poch temps després del matrimoni; y en quant á la segona tothom sab que l' enganya descaradament.

Y ell ha trobat una fórmula enginyosa pera resumir les seyas desventures:

—La primera vegada vaig perdre á una muller... La segona s' ha perdut ella sola.

Expansió de una viuda l' dia mateix que contreu segonas nupcias:

—Ay, Lluís, y que t' estimo! ¡Qué n' ets de guapo y de simpàtic!

Y després de acaronarlo y abrassarlo:—¡Si l' meu primer marit signés viu, que li agradarà conéixer!

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Impremta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

DIMARS que vé, dia 19, SORTIRÁ
EL POPULARÍSSIM

ALMANACH
DE
Campana de Gracia
PERA 1906

Un tomo de unas 200 planas.

2 ralets

JUEVES, dia 21, aparecerá el
CUADERNO 10.º de **BARCELONA A LA VISTA**

Con este cuaderno quedará terminada la 2.ª serie de tan importante publicación.
Precio 30 céntimos.—Fuera de Barcelona, 35 céntimos.

TAPAS para la encuadernación de **Barcelona á la vista** (2.ª serie)
— Pesetas 2 —

La casa editora de **Barcelona á la vista** se encarga de la encuadernación del album, **regalando** para cada ejemplar que eneuaderne una **portada** y un **índice**. Estos índice y portada no se pondrán á la venta y sólo disfrutará de este **regalo** el que encargue la encuadernación á esta casa editora.

Precio de la encuadernación, Ptas. 1

NOVEDAD LITERARIA

CASANDRA NOVELA CONTEMPORÁNEA
DE
B. PÉREZ GALDÓS
Un tomo en 8.º, Pesetas 3

EDICIONS POPULARS DE SANTIAGO RUSIÑOL

EL BON POLICIA	Ptas. 1
FULLS DE LA VIDA	» 1

Alma en los labios POR FELIPE TRIGO
Ptas. 3'50

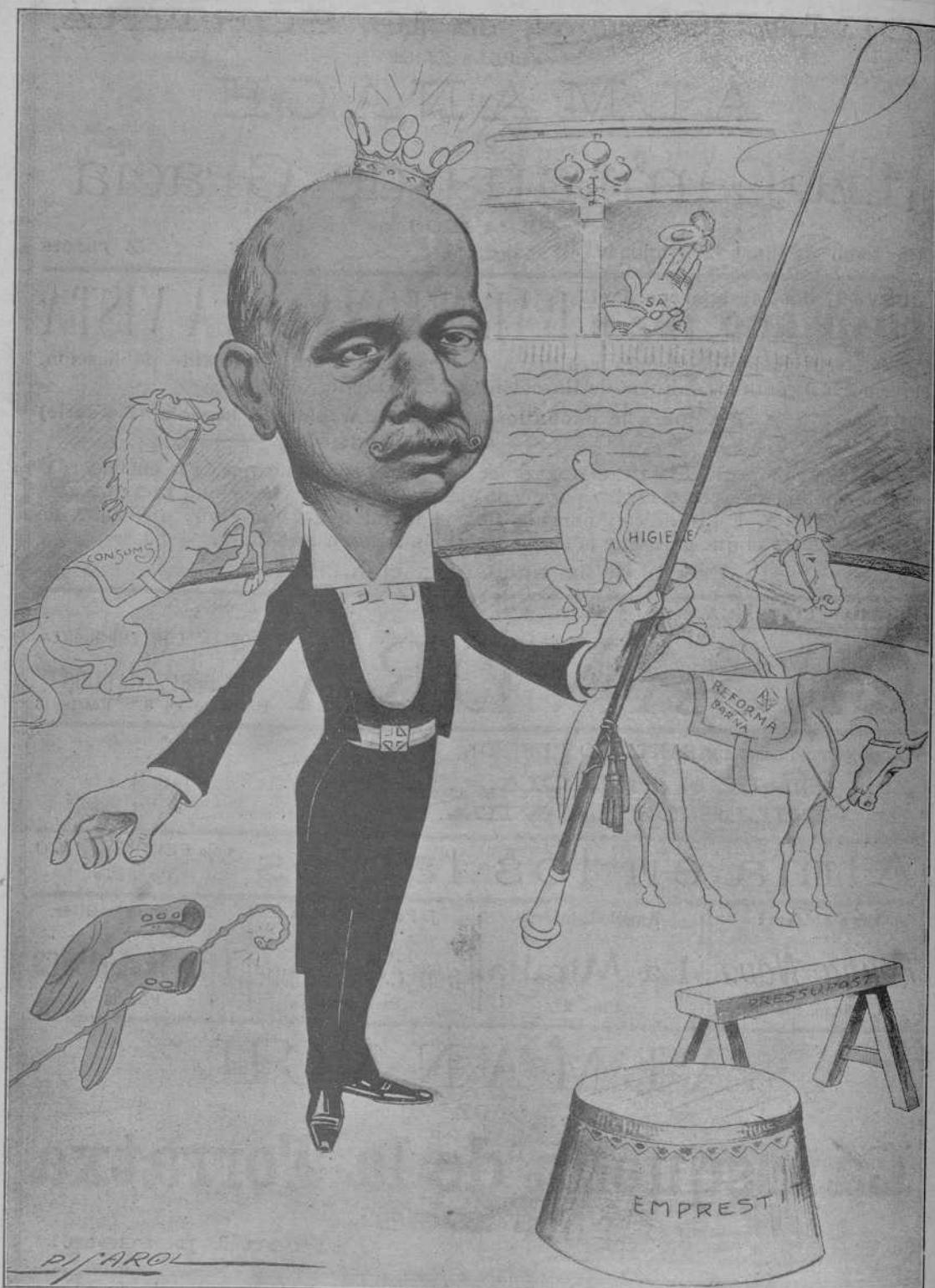
Pere Aldavert	Angel Guimerá	J. Pella y Forgas	R. Nogueras Oller
<i>Feyna Nova</i>	<i>La Miralta</i>	LA CRISIS DEL CATALANISME	<i>LES TENEBROSES</i>
Un tomo, Ptas. 3	Ptas. 2	Ptas. 0'50	Ptas. 3

ALMANACH
DE
La Esquella de la Torratxa
PERA 1906

Preu 1 peseta

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrà á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponentis se li otorguen rebaixas.

CIRCO MUNICIPAL

—À veure, senyor marqués, vosté que sab manejar el látigo, si 'ls fa traballar ab salero á n' aquests potros.